

ЛВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СПІЛЬНОТА
ІДЕЇ

LVIV
UNIVERSITY
COMMUNITY
OF IDEA

1991

ЛВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА
ЛВІВ 2025

2021

IVAN FRANKO
NATIONAL
UNIVERSITY
of LVIV
LVIV 2025

Львівський університет : спільнота ідеї 1661 · 1921 · 1991 · 2021 / LVIV UNIVERSITY : COMMUNITY OF THE IDEA 1661 · 1921 · 1991 · 2021. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025. — 368 + 8 с.

Альбом «Львівський університет: спільнота ідеї. 1661-1921-1991-2021» — це ювілейне видання, приурочене до 360-ліття Львівського національного університету імені Івана Франка. Водночас, у книзі актуалізовано низку не менш знакових ювілеїв: 100-ліття створення Українського університету у Львові (1921 р.), 30 років розвитку Львівського університету в суверенній Україні (1991 р.).

Архітектоніка альбому зумовлює часове, просторове й естетичне співвідношення його головних і другорядних змістів, є своєрідним творчим експериментом. Розмаїття університетського життя змальовано мовою колажів з різностильових об'єктів і тем, які творять цілісний книжковий ансамбль.

Науково-популярний виклад історії Львівського університету та підписи до колажів подано українською й англійською мовами.

Видання зацікавить кожного, хто захоплюється культурно-інтелектуальною історією України та світу.

The album “Lviv University: Community of Idea. 1661–1921–1991–2021” is a jubilee edition dedicated to the 360th anniversary of Ivan Franko National University of Lviv. The book highlights a number of other significant jubilees: the 100th anniversary of the establishment of the Ukrainian University in Lviv (1921), the 30th anniversary of Lviv University development in sovereign Ukraine (1991).

The architectonics of the album supports time, space and aesthetics correlations of its primary and secondary contents and is a creative experiment. The diversity of university life is depicted in collages including objects and topics of various styles that build integral ensemble of the book.

The scientific and popular layout of Lviv University history and collage captions are provided in both Ukrainian and English.

It will be of interest for all those who are willing to learn about cultural and intellectual history of Ukraine and the world.

© Р. Тарнавський, В. Кметь, Ю. Гудима, текст, 2025

© Г. Пехник, М. Бондаренко, переклад, 2025

© Ф. Лукавий, концептуальний макет, мистецьке оформлення, колажі, 2025

© Видавництво ЛНУ, 2025

ISBN № 978-617-10-0903-5

ЗМІСТ

CONTENTS

PREFACE	6-7	ВСТУПНЕ СЛОВО
СЛОВО ВІД УПОРЯДНИКІВ	9	FROM THE AUTHORS
ПЕРША ЧАСТИНА		PART ONE
ЧОТИРИ ДОРОГИ СЕМИ НАУК	13	FOUR PATHS OF SEVEN SCIENCES
Львівський університет у 1661–1773 рр.	15	Lviv University in 1661-1773
Університет Королівства Галичини та Льодомерії: 1784–1918	21	University in the Kingdom of Galicia and Lodomeria: 1784-1918
Львівський університет між світовими війнами: 1919–1939	29	Lviv University in the period between the world wars: 1919-1939
ДРУГА ЧАСТИНА		PART TWO
СТО ЛІТ ЖИТТЯ ОДНІЄЇ МЕТИ	119	A CENTURY OF ONE GOAL
1 РОЗДІЛ		CHAPTER 1
КРІЗЬ ТЕРНИ ДО ЗІРОК	121	THROUGH THORNS TO THE STARS
Львівський державний університет імені Івана Франка: 1940–1990 рр.	131	Ivan Franko State University of Lviv: 1940–1990
2 РОЗДІЛ		CHAPTER 2
УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА СВІТ	291	UNIVERSITY UKRAINE WORLD
Львівський університет після проголошення незалежності України (кінець XX – початок XXI ст.)	293	Lviv University after proclamation of the independence of Ukraine (late XXth – early XXIst c.)
LITERATURA	315	LITERATURE

ВСТУПНЕ СЛОВО

“*Patriae decori civibus educandis*”

В альбомі «Львівський університет: спільнота ідей» автори закодували 360-річну історію Великого Університету: історію постатей і винаходів, життя і безсмертя.

Із окремих світлин і документів до нас промовляє Львівський університет як осередок вільної думки, як соціокультурний феномен, у якому закладений історичний і науково-педагогічний геном розвитку суспільства. Кожна сторінка цього видання переконує нас у тому, що саме Університет став фундаментом формування європейської цивілізації, адже в університетах генетично закладені головні принципи цивілізації: демократизму, тягlosti традицій, раціонального способу організації життя.

Історія Львівського університету — це пам'ять про неперервний поступ, великі інтелектуальні перемоги, духовний тріумф та національний розвиток. Незважаючи на різні випробування (вражає багатоманіттям уже сам перелік періодів його історії — «ставропігійський», «єзуїтський», «австрійський (йосифінський)», «український таємний», «польський», «радянський», «український національний»), Університет зберіг неповторний академічний Дух та унікальну атмосферу інтелектуальної Свободи й поваги до Гідності творчої особистості.

У світлинах і документально-біографічних фактах постає Університет як своєрідний універсум професорів і студентів, наук і досліджень, духовних надбань та інфраструктури для наукового пошуку, освіти й виховання. Сьогодні Львівський університет — це дев'ятнадцять факультетів, педагогічний фаховий коледж, понад 25 тисяч студентів, тисяча аспірантів і докторантів. Освітній процес забезпечують понад 2 тисячі науково-педагогічних працівників і майже 2,5 тисячі інших працівників.

У Львівському університеті сформовані численні наукові школи, зокрема: фізики твердого тіла, кристалохімії, біохімії і молекулярної біології, функціонального аналізу, ґрунтознавства, мінералогії, загальної теорії прав людини, франкознавства та інші.

Тягlostь спадкоємності наукових традицій сприяє тому, що Львівський університет завжди є лідером у престижних рейтингах, а глибока відданість українським національним цінностям у час найскладніших випробувань спонукає представників Університету ставати на захист Української Держави, Мови й Культури.

У закодovаних алегоріях та історико-культурних акцентах на сторінках цього альбому Львівський університет постає як символ потужної науково-освітньої комунікації, центр притягання для людей, які прагнуть безкорисливо служити Істині, зберігати загальнолюдські цінності, здійснювати наукові відкриття, здобувати й популяризувати фундаментальні знання.

Із великою приємністю запрошую у мандрівку історією Львівського університету, історією спільноти української ідеї, яка наближає нас до переможного миру та динамічного поступу України.

Ректор
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Володимир МЕЛЬНИК

СЛОВО ВІД УПОРЯДНИКІВ

Людина, громада, місто, держава, світ у безконечній розмаїтості прагнуть одного — щастя для кожного та всіх. Природньо, що на життєвому шляху іноді доводиться звертати мислений погляд як у минуле, так і в часи прийдешні. Зазвичай так чинять у мить усвідомлення особливої дати.

2021 рік став ювілейним не лише для Львівського національного університету імені Івана Франка, а й для Львова, всієї України, адже відзначаємо 820 років від народження короля Данила Романовича (1201 р.), який утверджував державність і плекав літописну традицію княжої України-Русі; 720 років пам'яті князя Лева Даниловича (1301 р.), чиє ім'я увіковічнено назвою славного міста; 435 років укладення одного з найдавніших у Європі статуту для Львівської братської школи (1586 р.).

360 років тому король Ян II Казимир надав єзуїтській школі у Львові “гідність академії і титул університету”. Так, Alma mater у місті Лева вже понад три з половиною століття дбайливо плекає найкращі європейські традиції освіти, науки, культури. Цими досягненнями пишаються Австрія, Польща, Україна, весь цивілізований світ.

FROM THE AUTHORS

Person, community, city, state, the world in their infinite diversity strive for just one thing - happiness for each and everyone. It is natural that sometimes on our path of life we reflect on our past and our future. And this is something that is done when we feel the significance of a special date.

2021 has become a jubilee year not only for Ivan Franko National University of Lviv, but also for the city of Lviv, the whole Ukraine, as we celebrate the 820th birth anniversary of Prince Danylo Romanovych (1201) who maintained statehood and cherished the chronicle tradition of Princely Ukraine-Rus; the 720th anniversary of honouring the memory of Prince Lev Danylovych (1301), who is immortalized in the name of our glorious city; the 435th anniversary of compiling one of the oldest European statutes for Lviv Brethren School (1586).

360 years ago King Jan II Kazimierz awarded Lviv Jesuit School “the status of academy and the title of university”. Thus, for more than three hundred and fifty years the alma mater in the city of Lviv has been cherishing the best European traditions in education, science and culture. Austria, Poland, Ukraine and the entire civilized world take pride in these accomplishments.

Найбільшим багатством кожної нації є людина. Висока місія академічної громади Львівського університету закарбована в гербі з девізом “PATRIAE DECORI CIVIBUS EDUCANDIS”. “Спільнота ідей” — це Школа української словесності, Історична школа Михайла Грушевського, Математична школа Стефана Банаха, Філософська школа Казимира Твардовського, Хімічна школа Броніслава Радзівєвського, Школа міжнародного права, Мінералогічна школа Євгена Лазаренка та інші.

Символічний образ усіх цих наукових шкіл, суть багатьох досягнень їхніх представників по-мистецьки розкрито на розгортках книги обсягом понад 350 сторінок. У колажах скомпоновано тисячі зображень різностильових об'єктів і тем (*інтер'єри й екстер'єри будівель, скульптури, малярські твори, графіка, постаті, наукові прилади, археологічні знахідки, світ природи, документи, печатки, герби, книги, рукописи, автографи, карти, афоризми, формули тощо*). Науково-популярний нарис історії Львівського університету та підписи до колажів подано українською й англійською мовами. Все це творить архітектоніку книги, допомагає уявити унікальний образ Університету як “Спільноти ідей”.

Альбом характеризується новаторським підходом до висвітлення історії науки, є своєрідним творчим експериментом, завдяки якому актуалізовано низку знакових у 2021 р. ювілеїв: 250 років від заснування Астрономічної обсерваторії в Університеті (1771 р.); 210 років із дня народження Маркіяна

A human being is the most valuable treasure of every nation. The laudable mission of the Lviv University academic community is engraved on the coat of arms with a motto “PATRIAE DECORI CIVIBUS EDUCANDIS”. “Community of idea” means the School of Ukrainian Literature, the School of History run by Mykhailo Hrushevsky, the School of Mathematics founded by Stefan Banach, the School of Philosophy run by Kazimierz Twardowski, the School of Chemistry of Bronisław Radziszewski, the School of International Law, the School of Mineralogy of Yevhen Lazarenko and other.

The symbolic image of all these scientific schools, the essence of numerous achievements of their representatives finds its artistic representation on the pages of the book of more than 350 pages. The collages contain thousands images of various objects and themes in different styles (*interiors and exteriors of buildings, sculptures, paintings, graphics, scholars and scientists, scientific devices, archaeological findings, the natural world, documents, stamps, coats of arms, books, manuscripts, autographs, maps, aphorisms, formulas, etc.*). The popular science essay on the history of Lviv University and captions to collages are provided in Ukrainian and English. All these elements contribute to the architectonics of the book, help present a unique image of the University as a “Community of Idea”.

The album is characterized by the innovative approach to covering the history of science and is a kind of creative experiment highlighting a range of significant jubilee anniversaries celebrated in 2021: the 250th anniversary of the foundation of the University Astronomical Observatory (1771); the 210th birth anniversary of Markiyan

Шашкевича (1811 р.); 150 років із дня народження Василя Щурата (1871 р.); 100-ліття створення Українського університету у Львові (1921 р.), 30 років розвитку Львівського університету в суверенній Україні (1991 р).

Особливість видання дає підстави для впевненості — книга буде цікавою і корисною як для академічного середовища, так і для інших верств суспільства в Україні та світі.

Shashkevych (1811); the 150th birth anniversary of Vasyl Shchurat (1871); the 100th anniversary of the Ukrainian University in Lviv (1921), the 30th anniversary of Lviv University developments in sovereign Ukraine (1991).

Unique nature of the publication provides grounds for confidence that the book will be interesting and useful for the academic community, as well as for the general public in Ukraine and all over the world.

Альбом
“Львівський університет: спільнота ідей.
1661–1921–1991–2021” —
чудовий подарунок
усім і кожному,
хто шанує

The album
“Lviv University: Community of Idea.
1661–1921–1991–2021”
is a wonderful gift
to all those
who respect

“ДУХ,
НАУКУ,
ДУМКУ,
ВОЛЮ”
“SPIRIT,
KNOWLEDGE,
THOUGHT,
FREEDOM”

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

**ЛЬВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СПІЛЬНОТА
ІДЕЇ**

1661 ● 1921 ● 1991 ● 2021

А Л Б О М

Автори тексту

Роман ТАРНАВСЬКИЙ
Василь КМЕТЬ
Юрій ГҀДИМА

Художній редактор

Федір ЛУКАВИЙ
концептҀальний макет,
мистецьке оформлення,
колажі

Літературний редактор

Юрій ГОРБЛЯНСЬКИЙ
Ірина КМЕТЬ

Переклад

Галина ПЕХНИК
Марія БОНДАРЕНКО

Куратори проекту

Роман ГЛАДИШЕВСЬКИЙ
Мар'ян ЛОЗИНСЬКИЙ

Здано на складання 11.09.2020. Підп. до друку 06.08.2024.
Формат 60 x 84 /8. Папір крейдований. Гарнітура Нарис.

Львівський національний університет
імені Івана Франка,
вҀл. Університетська, 1, м. Львів, 79000

Свідоцтво про внесення
сҀб'єкта видавничої справи.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Видруковано у друкарні ТОВ “Бук-Друк”
вҀл. Мала Бердичівська, 17а, Житомир, 10014
тел. 073 101 22 33, e-mail: bookovych@gmail.com

Свідоцтво про внесення
сҀб'єкта видавничої справи.
Серія ДК № 5610 від 21.09.2017 р.